

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Genesis Enarratio

Chyträus, David

Vitebergæ

VD16 C 2625

Capvt Dvodecimvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36126

Extat autem Ebraicum uocabulum Oriem
quod ignem Chaldaeorum significat, apud Plu-
chum in uita Alexandri & Artaxerxis, & apud
thiam pag. 428.

Sic Papista panem circumferunt, & Deum
affirmant. Vt autem adoratio ignis Chaldaeorum
Persici est Idoli adoratio: Sic in Papistica obla-
ne aut circumgestatione adoratio panis profana
Idoli adoratio. Quia cultus ille contra & extra
stitutionem confictus est. Quare sicut Thare &
lius Abraham & ceteri etsi initio coluerunt Idola
ut Ios. 24. expresse scribitur, tamen postea admo-
uerbo Dei sonante per Sem, ex Vr Chaldaeorum
est, à cultu idolatrico ignis fugiunt, Sic nos quoque
Papisticam oblationem ac circumgestationem
& omnes cultus idolatricos uitemus, ut seuerius
precipitur, Fugite Idolatriam. Item, Non habetis
Deos alienos.

CAPVT DVO DECIMUM.

Vt in omnium Sanctorum historijs, sic in
Abrahae historia, Sex Loci praecipue considerati
sunt.

- I. *Conseruatio Ecclesie & mis-
sio Doctorem.*
- II *Doctrina de Lege & Euan-
gelio.*
- III. *Miracula testimonia Doctrinae.*
- IIII. *Exercitia fidei.*
- V. *Virtutes singulis imitanda pro
Vocatione.*
- VI. *Exitus Vitae.*

*De his materijs postea suo loco ordine dicetur.
Nunc huius Duodecimi Capituli proprios Locos enu-
merabimus.*

- I. *De miranda instauratione Ec-
clesiae, & vocatione Docto-
rum*
- II. *Enarratio promissionis de Chri-
sto traditae Abraham: In Sem-
mine tuo benedicentur omnes
Gentes.*
- III. *Exemplum Fidei acquiescens*
T tis

tis in promissione & obedientis Deo in uocatione.

IIII. Confessio Abrahæ fugientis idolatriam, & deserentis patriam in qua cultus idolorum defendebantur.

V. Exemplum Tolerantiæ Abrahæ in perferendis ærumnis eorum & alijs periculis.

I. Locus.

DE MIRANDA CONSERUATIONE Ecclesie & missionis Doctorum.

Etsi Ecclesia Dei exiguus coetus est, oppressa Mundo, miser, & uerè, ut Daniel uocat, dispersa. Tamen miranda Dei bonitate semper conseruata, & subinde instaurata est, excitatis Doctoribus, qui errores & idola taxauerunt, & repurgatam doctrinam propagauerunt, ut Paulus inquit, Sedit Deus ad dexteram aeterni Patris, & largitur uerbum hominibus, quæ ut impertiat, excitat Pastores, & flores, Prophetas &c.

Estq; continua successio talium Doctorum & instauratorum Ecclesie, qui, ut in acie prioribus decedentibus, mox alij in horum uestigia insistant, sic continuato ordine sibi succedunt. Nota est autem ex Capite Quinto & Vndecimo series primorum Patrum, qui duobus milibus annorum Ecclesiam reuerunt. Nunc anno Mundi 2025. cum pleraq; gentes oblita essent ueram doctrinam, & passim idola colerent, Vocatus est Abraham, ut collapsam in Palestina Ecclesiam instauraret, & doctrinam promissionis de Christo propagaret. Agamus autem DEO gratias; quod hos summos Ecclesie duces excitauit, quod per eos fuit efficax, & restituit & auxit Ecclesiam, quod addidit eis sua testimonia, & quod tradidit nobis uerbum, per quod impertit uitam eternam. Oremus etiam ut deinceps Ecclesiam apud nos excitatis salutaribus doctoribus, & repressis hostibus Euangelij seruet & gubernet.

II.

ENARRATIO PROMISSIONIS de CHRISTO tradite Abraham, In Semine tuo benedicentur omnes Gentes.

T = Fons

Fons omnium Euangelij concionum, & præcipua
 ac propria Ecclesie sapientia est, Promissio uenturi
 Seminis, quæ ideo Adæ & Abrahæ tradita est, &
 subinde illustrata, ut sciret Ecclesia inde usque ad
 finem se recipi à Deo propter uenturum Semen, quod
 intelligebant fore hostiam pro peccato, & propter
 ipsum dari remissionem peccatorum, et uitam æternam.
 Ac omnes uitæ æternæ hæredes, etiam illi, quos
 quam Christus ex uirgine natus est, fide, hoc est, per
 fiducia misericordie propter CHRISTVM NOSTRVM
 missæ saluati sunt, ut Act. 15. Iohan. 8. Rom. 4. Gal.
 dicitur.

Cum autem pleraque conciones Prophetica
 Apostolica uersentur in enarratione promissionis
 datæ Abrahæ, breuiter tantum, ut magnitudo remissionis
 hisce breuibus uerbis inclusa appareat, Octo locis
 præcipuos recensebo.

- I. De Persona Messie.
- II. De Conceptione & Natiuitate
Christi.
- III. De Beneficijs Messie.
- IIII. De Applicatione.
- V. De discrimine Legis & Euangelij.

VI. *Quod sola Fide iustificemur coram Deo.*

VII. *De Peccato Originis.*

VIII. *De Vocatione gentium.*

*Primus Locus. De Persona
Messiæ.*

Duas Naturas perspicuè describit promissio. Cum enim futurus sit Semen Abrahæ secundum carnem, necesse est in eo naturam humanam esse, uerè sumptam ex posteris Abrahæ. Cumq; liberaturus sit Ecclesiam à maledictione Legis, à peccato, ab ira Dei, à Tyrannide Diaboli, & donaturus sit Ecclesiam cœlesti benedictione, necesse est in eo diuinam et omnipotentem naturam humanæ unitam esse, ut inquit Epistola ad Ebræos. Filius DEI non Angelos, sed Semen Abrahæ adsumpsit. Et Psal. 110. Enarrans hanc promissionem; Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

II.

*Conceptio & Natiuitas
Christi.*

T 3 Omne

Omnes concepti ex uirili Semine immundi sunt
 & contaminati peccato, & nascuntur filij irae,
 dicitur, In peccatis concepit me mater mea. Con-
 igitur Messias expers peccati, Ecclesiam à peccato
 & ira Dei liberaturus sit, necesse est eum sine uirili
 semine concipi. Ideo inquit Esaias: Ecce Virgo con-
 cipiet & pariet Filium. Et Luc. 1. Spiritus sanctus
 superueniet te, & uirtus altissimi obumbrabit te.
 Quia enim ex commixtione uirilis seminis propo-
 gatur natura immunda, Christus sine ulla commix-
 tione natus est. Et tamen ut esset Semen Abrahæ, sum-
 pta est de substantia uirginis Mariæ Massa sanctifi-
 cata per Spiritum sanctum, ex qua corpus nascens
 Messie formatum est.

III.

De Beneficijs Messie.

Beneficia Messie una uoce Bene-
 dictionis breuiter significantur.

Hanc enarrat Petrus Act. 3. DEVS misit Filium
 suum IESVM benedicientem nos, ut conuerteremur
 numqueng; à peccatis suis. Et Paulus Ephes. 1. Deus
 & Pater Domini nostri Iesu Christi benedixit nos
 omni benedictione spiritali in caelestibus Christus,
 id est, caelestibus bonis nos ornauit, cum misit nos
 Filium suum Christum. Et Gal. 3. Ut Gentibus bene-

dictio Abrahæ detur, ut promissum Spiritum accipiamus per fidem. Item, Per promissionem donauit Deus Abrahæ uitam æternam. Ex his Apostolorum testimonijs discimus Benedictionem non de Mundi imperio, aut corporalibus bonis concionari, sed hæc summa & Ecclesie propria ac æterna beneficia complecti.

1. Liberationem à maledictione Legis, ut dicitur Galat. 3. Christus nos redemit à maledictione Legis, factus pro nobis maledictus, ut in Gentes benedictio Abrahæ ueniret per Christum Iesum.
2. Liberationem ab ira Dei.
3. A peccato.
4. Ab æterna morte.
5. A Tyrannide Diaboli.
6. Reconciliationem cum Deo & Imputationem Iusticiæ.
7. Donationem Spiritus sancti & nouæ Iusticiæ.
8. Gubernationem in uocatione, & omnibus uitæ periculis.
9. Victoriã aduersus Diabolum.
10. Vitam æternam.

I I I I.

De Applicatione beneficiorum Christi.

Applicationem promissionis huius, datæ Abraham,

T + ham,

ham, & beneficiorum Christi, disertè docet Paulus Gal. 3. Qui ex fide sunt (id est, qui credunt) hi benedicentur cum fideli Abraham. Singuli igitur nos in hanc promissionem includamus, & certò tuamus nos à Deo recipi, & benedictione carere cumulari propter hoc Semen Abrahæ promissum Dominum nostrum Iesum Christum, ut dicitur, ex fide gratis, ut firma sit promissio.

V.

Discrimen Legis & Euangelij.

Discrimen Legis & Euangelij ex hac promissione extruit Paulus Galat. 3. Lex est doctrina maledicens, Hoc est, Pronuncians nos reos iræ Dei & eternarum pœnarum, quia polluti peccato nequam quam satisfacimus Legi, ut dicitur Deut. 27. Maledictus omnis, qui non permanet in omnibus, quæ scripta sunt in Libro Legis. Sed Euangelion promissio & gratis donat propter Semen Abrahæ celestem benedictionem, Hoc est, liberationem à maledictione Legis, peccato, iræ Dei, donationem Spiritus sancti, iusticiæ & uitæ eternæ. Repetatur autem hoc loco integra doctrina de discrimine Legis & Euangelij.

VI.

Quod sola Fide iustificemur
coram Deo.

Propositio correlatiuè intelligenda est. Sola fide iustificamur, id est, propter solum Filium Dei Mediatorem recipimur à Deo, & reputamur iusti, & accepti sumus ad uitam æternam. Nec excludunt hæc particula Gratis, sine Lege, sine operibus, sola Fide, contritionem, aut sequentes uirtutes ne adsint, sed meritum à causa recõciliationis excludunt et transferunt causam in solum Christum.

Hæc doctrina, Quod Gratis propter solum Christum donetur remissio peccatorum ac iusticia, non partim propter Christum, partim propter Legem seu nostra opera, & quod sola Fide accipiatur, non fide & operibus coniunctim, eruditissimè & sapientissimè à Paulo ex hac promissione data Abrahamæ extruitur, Cum inquit Galat. 3. Abraham datæ sunt promissiones, & semini eius. Non dicit in seminibus, tanquam in multis, sed tanquam in uno & in semine tuo, qui est Christus. Iam si fide & cæteris uirtutibus iusti essemus, benedictio daretur propter Semina, id est, partim propter Christum, & partim propter nostras uirtutes. Sed datur credentibus propter unicum Semen Abrahamæ, qui est Christus. Quare detestanda est aduersariorum *συνδροχή*, & fides formata, qua perpetuam Ecclesiæ de Iustificatione doctrinam corrumpunt.

VI.

De peccato Originis.

T s

Cum

Cum necesse sit omnes homines consequi benedictionem propter unicum Semen Abrahamæ, seu libertorem Christum, sequitur OMNES homines oppressos esse maledictione, hoc est, ira Dei & pœnis propter peccatum.

VIII.

De Vocatione Gentium.

Particula uniuersalis, OMNES GENTES testatur benedictionem Abrahamæ, seu beneficia Christi, non solum ad Iudæos, sed etiam ad reliquas Gentes pertinere. Quarum Vocatio testatur,

1. Promissionem Euangelij & gratuitam in Ierusalem esse. Quia non solum Iudæi, apud quos uera agnitio Dei & honesta disciplina manserunt, etiam omnes gentes, apud quas uera notitia extincta fuit, & mores turpissimè deformati fuerunt, ad societatem æternæ Ecclesiæ uocantur.
2. Monet Regnum Christi non fore politicum, & Ceremonias Sacerdotij Mosaici cessaturas esse. In omni enim loco & apud omnes gentes offerentur tantummodo Sacrificium Mundum.
3. Amplificat immensam amplitudinem misericordie diuinæ, quod ex tam polluta massa gentium homines ad æternæ uitæ societatem uocat.

III. Locus.

EXEMPLVM FIDEI

adquiescentis & promissione & obedi-
entis uocationi di-
uine.

Præcipuarum uirtutum primæ Tabulæ exem-
pla in hoc principio historiæ Abraham proponun-
tur. Ac cæteris omnibus præluceat FIDES, quæ, ut
inquit Epistola ad Ebræos, uocatus Abraham obedi-
uit, ut exiret in locum, quem accepturus erat in hæ-
reditatem, & exiuit nesciens quò ueniret. Est au-
tem FIDES, ut in eodem loco Epistola ad Ebræ-
os definitur, Expectatio rerum sperandarum &
certitudo non apparentium, seu est certus adsensus,
quo omne uerbum Dei nobis propositum, atq; adeo
promissionem gratuite reconciliationis propter
Christum promissæ amplectimur, & est fiducia, quæ
acquiescit in Deo, petit et expectat auxilium à Deo,
subit pericula & perfert adflictiones propter uo-
cationem & confessionem, quam omnibus rebus hu-
manis præponit. Sic Abraham deserta patria, paren-
tibus, cognatis, nitens sola Dei promissione, obtem-
perat uocationi, & se periculis, uocationem & con-
fessionem comitantibus, exponit.

IIII.

CONFESSIO ABRAHÆ
fugientis Idolatriam, & discedentis
ex ijs

*ex ijs locis, in quibus Idola defen-
debantur.*

Omnes creaturae rationales obligatae sunt. Primum praeceptum, quod iubet unum uerum Deum in uerbo patefactum, uera fide colere, et omnia la fugere, ut dicitur, Dominum Deum tuum adores, et illi soli seruias. Neesse est autem et ceteris alijs testari nostram sententiam, et externa significatione confessionem ostendere, ut dicitur: Confessio ad salutem et cetera. Qui negauerit me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre qui in caelis est. Quare qui ueram doctrinam cognouerunt, nequaquam sua dissimulatione uel seruatione rituum idolatricorum contraria doctrinae ac confessioni facere debent. Cum metu supplicij, in his locis, ubi defenduntur idola, uere non possint, tutissimum est inde discedere. Ecclesiae alicui recte sentienti palam se in externa professione, inuocatione, et usu Sacramentorum adiungere. Sicut Abraham ex Vr Chaldaeorum recessit, et Ecclesiae Sem in Palestina se adiungit sanctissimi operis, propagandae uerae doctrinae et opprimendorum Idolorum collega et socius esse.

V.

TOLE'RANTIA AB RE-
hae in exilio.

Omnia piorum exilia a commonescunt nos de primo exilio generis humani ex Paradiso, et monent Filium Dei ideo pro nobis exilem factum esse, ut nos in cœlestem patriam reducat. Vult autem Deus pios in sustinendis ærumnis, exilijs, & alijs calamitatibus, quæ uel uocationem comitantur, uel pœnae sunt, communem hominum imbecillitatem, sequentes, uero corde obedire, non ruere in desperationem, non putare se negligi & abijci à Deo, sed moderari dolorem, & firma fide à Deo petere & expectare auxilium & mitigationem. Huius uirtutis illustre exemplum est Abraham, qui in exilio, in periculis itinerum, in fame, deniq; in Ægypto, de sua uita & uxoris pudicitia periclitans, infracto animo ærumnas perfert, & firmissima fide nitens diuina promissione, defensionem & liberationem & omnia bona in promissione sibi ostensa, à DEO expectat.

TEXTVS XII.

Capitis.

Dixit Dominus ad Abraham.) Filius DEI, qui est in sinu Patris, enarrauit Abrahamæ promissionem de Semine Christo, per quem gratia & ueritas facta est, Ioh. 1.

Locutus est autem cum Abraham indutus simulacro nature humane, quã postea assumpturus erat.

Bene-

Benedicam tibi.) *Benedicere aliis significat bona precari, ut iacob benedixit filiis ioseph, et gratias agere seu celebrare, ut Psal. 33. Benedicite Domina mea Domino. Psalm. 33. Benedicam Domino in omni tempore. 1. Paral. 29. Benedicite Domino nostro.*

Cum Deus benedicit significat benefacere. ut uulgo dicitur, Dei dicere est facere. Psalm. 112. Illic mandauit Dominus benedictionem, id est, in cordibus benefacit Deus. Ita hic benedicam tibi est, benefaciam tibi. Et tu eris benedictio, non felix & beatus pro tua persona, sed etiam ad benefaciam uoce promissionis, ut Pharaoni, qui ioseph, Cyro, Nabuchodonosor &c.

Benedicam benedicientibus tibi.) Id est, benefacientibus Ecclesie, ut Constantino, Carolo magno, Vidua Sareptana, Aethiopi benefacientibus tibi &c. uicissim benefaciam.

Maledicam maledicentibus tibi.) Ut Pharaoni, qui adflixit Israëlitas, Iuliano, Ario maledicam. Et omnia mundi regna ideo maledicam sunt, quod neglexerunt, uel adflixerunt Ecclesiam.

Septuaginta quinque annorum et sex mensium Abraham.)

A condito mundo usque ad uocationem Abraham & traditam promissionem de Semine benedictio, sunt anni

A Diluio

367.

A uocatione Abrahæ, & data promissione usq;
ad exitum ex Ægypto & Legem in monte Si-
na promulgatam.

430.

Pertransiuit terram Canaan usq; in Sich-
em.) Oppidum in monte Garizim situm, postea in
tribum Ephraim incidit. Distat ab Haran Mesopo-
tamiæ urbe, unde profectus est Abraham, milliaria
103.

Bethel.) In finibus tribus Ephraim et Benjamin,
Hoc nomen postea primum Gen. 28. accepit, cum Pa-
triarcha Iacob Deum in cacumine Scæ, & Ange-
los in ea ascendentes & descendentes uidisset.

בית אל Id est, domus Dei.

Hai.) urbs uicina Bethel, celebrata in historia
Iosue. cap. 7. 8.

הי Id est, aceruus.

Dic obsecro quod soror mea sis.) Mendaci-
um officiosum, cum propter honestam causam & al-
terius utilitatem aliquid occulatur quod dicere
non est necesse, uel cum figuratè aliud dicitur quam
uerba sonant.

De hoc Abrahæ factio Augustinus inquit, Nemo
debet tentare Deum suum dum habet, quod ratio-
nabili consilio faciat. Fecit Abraham quod potuit,
quod non potuit Deo commisit, in quo spes
rauit. Nec eum fides aut spes
fefellit.

CAPVT